

Antanas INČIRAUSKAS 1889–1966

**Lietuvos kariuomenės savanoris
nuo 1919 07 21 iki 1920 08 25.**

**Apdovanojimo Lietuvos
kariuomenės kūrėjų savanorių
medaliu liudijimas Nr. 1216, išduotas
1928 m. spalio 31 d.**

Gimė 1889 m. birželio 1 d. Sabelkuose (buv. Leliūnų valsčius, dab. Leliūnų sen., Utenos r.). Tėvai Vincas (... – iki 1920) ir Agnietė Bagočiūnaitė (... – po 1920) Inčiraukai. Brolis Vladas Inčirauskas (1892–...) – Lietuvos kariuomenės savanoris, sesuo Ona Inčirauskaitė (apie 1906 – ...).

Sulaukęs šaukiamojo amžiaus, jis buvo mobilizuotas į carinės Rusijos kariuomenę ir tarnavo 4 metus, buvo paleistas kaip grandinis.

1919 m. liepos 21 d. A. Inčirauskas įstojo savanoriu į kuriamą Lietuvos kariuomenę ir tarnavo 1-ajame pėstininkų Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino pulke ne rikiuotės kuopoje grandiniu iki 1920 m. rugpjūčio 25 d., kol buvo demobilizuotas kaip atsargos grandinis, išstarnavęs vienerius metus savanoriu. Tarnybos dokumentuose jis buvo minimas ir kaip Inčerauskas.

Grįžęs į gimtinę, jis gyveno Sabelkuose, kur kartu su senute motina, broliu ir seserimi bandė pragyventi iš 1,25 ha žemės sklypo. 1925 m., kai savanoris kreipėsi su prašymu skirti jam žemės sklypą, šeima turėjo tik vieną arklį ir vieną avį.

1926 m. birželio 26 d. Žemės reformos valdybai paskirsčius žemės sklypus parceliuojamame Anykščių valsčiaus II Kurklių dvare, vienas 8,2 ha žemės sklypas bendrai buvo skirtas broliams Antanui ir Vladui Inčiraukams.

1928 m. rugpjūčio 18 d. teikdamas prašymą pripažinti jį savanoriu, A. Inčirauskas jau buvo persikėlęs ir gyveno Kurklių II dvare (buv. Anykščių valsčius, dab. Kurkleviai,

Skiemonių sen.). Savanoriui skirtas apdovanojimas pasiekė jį per Utenos komendantūrą 1928 m. gruodį.

Vedęs našlę Rozaliją Gurkšnytę-Aninkevičienę (1887–1959), Kurkleviuose jis su žmona augino jos vaikus iš pirmosios santuokos Oną Aninkevičiūtę-Kunčiuvienę ir Kazimierą Aninkevičių bei sulaukė dar trijų vaikų. Du iš jų – sūnus Stasys Inčirauskas (1928–1932) ir duktė Apolonija Inčirauskaitė (1931–1931) mirė vaikystėje, užaugo vienintelis vyriausiasis sūnus Boleslovas Inčirauskas (1927–1985).

1934 m. spalio 8 d. A. Inčirauskas kreipėsi su prašymu į Žemės ūkio ministrą, skųsdamasis, kad jis, lyginant su kitais savanoriais, esąs nuskriaustas, nes gavęs tik keturis hektarus prastos žemės, kai kitiems jos tekę perpus daugiau. Savanoris tą rudenį gavo atsakymą, kad žemės buvo galima gauti tik vieną kartą – antrą kartą jos duoti įstatymai nenumatantys.

1935 m. balandžio 10 d. analogišką skundą dėl patirtos skriaudos jis pateikė ir Lietuvos Respublikos Prezidentui, nurodydamas, kad tame pačiame kaime yra laisvas 4 hektarų sklypas, atiduotas miškų žinybai ir vis išnuomojamas, tad būtų galimybė ištaisyti padarytą skriaudą. „*Iš tų 4 ha aš negaliu pragyventi, skurstu varguose*“, – pasakojo skunde savanoris.

1938 m. lapkričio 20 d. jau abu broliai Inčiraukai bene paskutinį kartą kreipėsi su skundu į Žemės ūkio ministrą, bet jų prašymas kaip nors atlyginti padarytą skriaudą eilinią kartą buvo atmestas. Rezoliucijoje, brūkšteltoje šiame prašyme, paminėta, kad savo laiku abu prašytojai yra sutikę bendrai priimti vieną jiems pasiūlytą sklypą, todėl savo teise gauti žemės jau yra pasinaudoję.

Po Antrojo pasaulinio karo Inčiraukai gyveno Anykščiuose. 1959 m. čia mirė savanorio žmona Rozalija ir buvo palaidota Anykščių kapinėse. „*Po žmonos mirties senelis Antanas Inčirauskas, būdamas 70 metų, dar kartą vedė 50-metę panelę Anelę. Kai senelis Antanas mirė, jo antrosios žmonos Anelės*

prašymu jis buvo palaidotas atskirame kape. Ten, šalia jo, ir ji pati ketino atgulti. Tačiau, Anei mirus, mums nebuvo pranešta, ir jos giminaičiai, nepaisydami ar nežinodami jos valios, palaidojo ją kažkur savo giminės kape tose pačiose kapinėse“, – pasakojo Savanorio anūkas Romualdas Inčirauskas.

Savanoris mirė 1966 m. birželio 26 d. Anykščiuose nuo nervų ligos ir buvo palaidotas Anykščių kapinėse – atskirai nuo pirmosios žmonos, bet ir ne su antrąja gyvenimo drauge. Savanorio kapą ženklina jo anūko R. Inčirausko sukurtas skulptūrinis paminklas.

Savanorio sūnus Boleslovas INČIRAIŠKAS, vedęs Janiną Taujanskaitę (1919–1995), šeimoje užaugino sūnų dailininką skulptorių, metalo menininką, dailės pedagogą Romualdą Inčirauską (1950), gyvenantį ir dirbantį Telšiuose. 1972–1974 m. jis baigė Telšių taikomosios dailės technikumą, įgijo meninio metalo apdirbimo meistro specialybę. 1974–1979 m. Estijos valstybiniame dailės institute Taline jis įgijo meninio metalo apdirbimo išsilavinimą. 1979–2001 m. R. Inčirauskas dirbo Telšių aukštesniojoje taikomosios dailės mokykloje dėstytoju, nuo 2001 m. yra Vilniaus dailės akademijos Telšių dailės fakulteto dėstytojas, 2002–2010 m. buvo docentas, nuo 2010 m. – profesorius. R. Inčirauskas kuria metalo plastiką, skulptūrą, medalius ir tapybos darbus. Jis ir jo vadovaujami studentai sukūrė metalo skulptūrų, kurios išpūdingai papuošė Telšių senamiestį. Nuo 1986 m. jis yra Lietuvos dailininkų sąjungos narys, nuo 1998 m. – FIDEM (Tarptautinės medalininkų federacijos) narys. Nuo 1979 m. jo darbai buvo eksponuojami Lietuvos ir tarptautinėse parodose ir konkursuose, jis surengė apie 50 autorinių parodų. Savanorio anūko ir jo žmonos dailininkės tekstilininkės ir dailės pedagogės, Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto profesorės Zitos Mackevičiūtės-Inčirauskienės (1951) šeimoje Telšiuose užaugo trys vaikai: reklamos dizaineris Ignotas Inčirauskas (1975), dailininkė tekstilininkė ir

dailės pedagogė, Vilniaus dailės akademijos Tekstilės katedros docentė Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė (1977) ir dailininkas dizaineris Kazimieras Inčirauskas (1989).

Savanorio brolis Vladas INČIRAIŠKAS.

Gimė 1892 m. rugsėjo 6 d. Sabelkuose (buv. Leliūnų valsčius, dab. Leliūnų sen., Utenos r.). Jaunystėje 5 metus praleido carinės Rusijos kariuomenėje, kur tarnybą baigė eiliniu. Nuo 1919 m. liepos 3 d. iki 1920 m. liepos 10 d. tarnavo Lietuvos kariuomenėje savanoriu, buvo 1-ojo pėstininkų Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino pulko eilinis (1929 m. rugpjūčio 21 d. apdovanojimo Nr. 3566).

Paleistas į atsargą, grįžo ir gyveno tėviškėje, vėliau įsikūrė Nemeikščių kaime šalia Utenos. Vedęs jis augino sūnų, bet šis mirė jaunas.

Šaltiniai:

- LCVA, f. 930, ap. 4, b. 1443C, l. 157–169.
- LCVA, f. 1248, ap. 16, b. 1656.
- *Anykščių parapijos metrikų knygos.*
- *Savanorio anūko Romualdo Inčirausko prisiminimai.*